

ABA-NOVÁK VILMOS (1894-1941)

99

DUDÁS, 1929

Olaj, vászon, 97x97 cm
Jelezve balra lent: Aba-Novák 29 Róma

AUKCIONÁLVA:

- BÁV 96. aukció, 243. tétel

PROVENIENCIA:

- Az 1930-as évek elejétől az 1960-as évekig Sugár Aladár, majd örököseinek a tulajdonában

KIÁLLÍTVA:

- Aba-Novák Vilmos és Pátzay Pál gyűjteményes kiállítása. Ernst Múzeum, Budapest, 1931. február, katalógus: 46.
- Aba-Novák Vilmos (1894-1941) emlékkiállítás. Nemzeti Szalon, Budapest, 1942. március, katalógus: 16. *(Olasz dudás címen)*
- Aba-Novák emlékkiállítás. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest – Damjanich János Múzeum, Szolnok, 1962. július-december, katalógus: 70.

REPRODUKÁLVA:

- Molnos Péter: Aba-Novák. Népszabadság Könyvek. Népszabadság Zrt., Budapest, 2006. 31. *(Férfi dudával címen)*

Kikiáltási ár: 14 000 000 Ft / 50 725 EUR

Utcazenészek az 1900-as évek elején

Aba-Novák Vilmos: Trattoria romana, 1929, magántulajdon

Aba-Novák Vilmos az első világháború után induló, klasszicizáló művésznemzedék egyik legjelentősebb mestereként Gerevich Tibor, a római Collegium Hungaricum igazgatójának felkérésére – többek között Szőnyi István, Patkó Károly, Molnár-C. Pál és Pátzay Pál társaságában – töltött 1929 elejétől három ösztöndíjas esztendőit Itáliában. Pályatársaihoz hasonlóan az Örök Városban talált műemlékek és régiségek Aba-Novákra is nagy hatást gyakoroltak, művészetét elsősorban a trecento és quattrocento nagymestereinek monumentális freskó ciklusai, illetve az ókeresztény és bizánci falfestészet és mozaikművészet emlékei inspirálták.

Motívumokat keresve nemcsak Rómát és közvetlen környékét járta be, de Patkóval szinte az egész félszigetet feltérképezte, a legfontosabb városok mellett a tengeremlék kicsiny halászfalvait is meglátogatta. Élményeit vázlatfüzeteiben örökítette meg, amelyekben a tájképek mellett az olasz vidék jellegzetes típusait, sokszor groteszk figuráit is megtaláljuk. A nagyvonalú vázlatrajzok és bravúros akvarellek alapján már a római Palazzo Falconieriben lévő műtermében készültek el a festői tájakat és azok lakóit megörökítő nagyobb szabású olaj-, majd később temperafestmények, amelyekből egy nagyobb kollekciót már hazatérése után mutatott be Pátzay szobrainak társaságában az Ernst Múzeum termeiben. Itt szerepeltek először a nagyszabású trattoria-kompozíciójához készített különleges vázlatjai és előkészítő tanulmányai is, amelyek közül a *Dudás* című festményt a Virág Judit Galéria aukción láthatja újra a szakmai és művészetkedvelő nagyközönség.

„Rómában 1929-ben egy nagyméretű vásznat vettem kezelésbe. Egy trattoria (kocsmá) jelenet ez, amelyhez készült négy naturstudiumot a most lezajlott kiállításon bemutatam. Ennek a nagy képnek mérete 320x260. Ez is a nagyméretű képek sorsára jutott, a színek összeroskadtak, ma is befejezetlen.” – olvashatjuk Aba-Novák 1931-ben közölt önvallomásában. (Aba-Novák 1931. 136.) A művész alkotói válságba került, az előkészítő vázlatok erőteljes színezése a nagyméretű vásznon tompa, színtelen lett. A festmény végül a következő esztendő folyamán sem készült el, a hosszú évtizedeken át lappangó, a művész hagyatékából előkerült változata (200x240 cm), illetve a műkereskedelemben felbukkanó, magántulajdonban őrzött kisebb variációk és alaktanulmányok az elmúlt évtizedben kerültek újra a figyelem középpontjába. A kompozícióhoz 1929 elején készített, magántulajdonban őrzött életnagyságú tanulmányok (*A mérges Giovanni*, *Okarinás*,

Dudás, *Ivó és Borivók*), valamint a *Trattoria romana* című kisebb vázlata alapján rekonstruálhatjuk Aba-Novák nagyszabású elképzelését.

A római Trastevere ódon, középkori hangulatot idéző, zezugos utcácskái és sikátorai, az éjszakai tivornyázástól hangos kiskocsmái, tavernái – amelyeknek nagyobb baráti társaságban Aba-Novák is gyakori látogatója volt – nemcsak szórakozást, hanem újabb és újabb izgalmas festői témákat kínáltak a művésznek. Az utcákon felbukkanó, vagy a trattoriákban üldögélő, borozgató, beszélgetés közben hevesen gesztikuláló nagykalapos alakok és muzikusok váltak a főszereplőivé a római periódus egyik emblemikus alkotásának. A dudás és az okarinás a kompozíció középpontjában, balra mérges Giovanni alakja, míg elől az asztal körül karakteres iddogáló figurákat helyezett el a művész. Az oszlopokkal alátámasztott boltos terben szenvedélyesen mulatozó, groteszkül egyénített alakok nem előzmények nélküliek Aba-Novák művészetében. Már az 1920-as évek első felében készített hasonló felfogású figurális kompozíciókat, amelyek az 1925-ös felsőbányai nyár során teljesedtek ki igazán a hevesen gesztikuláló, groteszk figurák sokaságát megjelenítő *Román tánc* grafikai variációin, illetve magántulajdonban őrzött festményváltozatán. A trattoria-téma végigkísérte Aba-Novák ösztöndíjas éveit, egy kevésbé archaizáló, modernebb felfogású olajváltozatot a Szinyei Merse Pál Társaság 1931-es kiállítása alkalmával közölték a Magyar Művészet folyóiratban, míg egy variációja olasz állami vásárlás során a római Museo Capitolino gyűjteményét gazdagította.

Róma új alkotómódszert és újabb technikát hozott Aba-Novák számára, a nagyszabású trattoria-kép kudarcra csak megerősítette törekvéseit, a korábbi tónusfestésről áttért a valófestésre, a színeket ezentúl nem egymáshoz mérte, hanem a homogén szürke alaphoz, amelyet kiindulópontul határozott meg. Az átmeneti periódusban, 1929 folyamán még olajtechnikával – sok esetben már az újabban alkalmazott temperafestékkel keverve – egy egész sorozat kép készült el, köztük több, témájában, felfogásában a *Trattoriához* kötődő alkotás, közülük is az *Utcai zenészeket* (magántulajdon) és a római periódus egyik legfontosabb alkotását, a Magyar Nemzeti Galériában őrzött *Térzenét* érdemes kiemelnünk.

Zsákovics Ferenc

Aba-Novák Vilmos: Furulyás, 1927 körül, magántulajdon

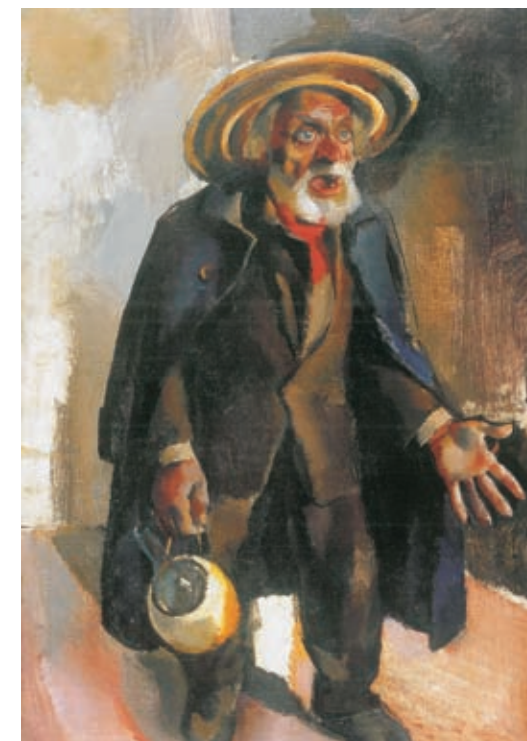
Aba-Novák Vilmos: Okarinás, 1929, lappang

Aba-Novák Vilmos: Utcazenészek, 1929, magántulajdon

Aba-Novák Vilmos: A mérges Giovanni, 1929, magántulajdon

Aba-Novák Vilmos: Borivók, 1929, magántulajdon

